Poštnina plačana v gotovini. **Posamezna številka stane 1·50 Din.**

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 Din, pol leta 18 Din, četrt leta 8 Din. Izven Jugoslavije 64 Din. Naročnina se pošlje na upravništvo »Slov. Gospodarja« v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — List se dopošilja do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej. Tel. interurban 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Cene inseratom po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprte reklamacije so poštnine proste. Čekovni račun poštnega urada Ljubljana 10.603. Telefon interurban 113.

40. številka. Maribor, dne 6. oktobra 1927. 61. letnik.

Proti vojni in za razoroženje.

Septembersko zasedanje Društva narodov v Ženevi je zopet prineslo dokaz, da se ta največja mednarodna in med državna organizacija resno trudi, da odpravi s sveta nevarnost vojne ter da hkrati pospeši zmanjšanje oboroženosti v Evropi in sploh na svetu. V tem pravcu je Društvo narodov po dolgotrajnih, deloma jako ostrih in mučnih razpravah sprejelo dva sklepa.

Pomenljiva sklepa Društva narodov.

Prvi sklep ima za podlago od poljskega zastopnika **predloženo resolucijo proti napadalni vojni.** Društvo narodov je 24. septembra soglasno sprejelo ta-le sklep: »Zbor Društva narodov je prešinjen s trdno voljo, da zasigura ohranitev splošnega miru. Ugotavlja, da napadalna vojna nikdar ne sme služiti kot sredstvo za ureditev sporov med narodi, marveč da je mednarodni zločin. Izjavlja: 1. vsaka napadalna vojna je in ostane prepovedana; 2. treba je uporabiti vsa mirovna sredstva za ureditev sporov, ki bi se mogli pojaviti med državami, in sicer kakršnikoli bi ti spori bili. Zbor izjavlja, da so vsi člani Društva narodov obvezani, da se ravnajo po teh dveh načelih.«

Drugi sklep pa se tiče vprašanja **varnosti in razorožitve.** V tem vprašanju zavzemajo velesile razno stališče. Anglija noče nič slišati o splošnih garancijskih (jamstvenih) obveznostih takozvanega ženevskega protokola iz leta 1924, s katerim bi se vse države obvezale z vso oboroženo močjo nastopiti proti napadalcem ter tako preprečiti vojno. Francija zahteva čim večje garancijske obveznosti, ki bodo zajamčevale popolno varnost poedinih narodov in držav. Nemčija pa zahteva, da se mora razorožitev pospešiti in čim prej izvršiti v vseh državah.

Tretja komisija Društva narodov je dolgo razpravljala o tem trojnem stališču velesil ter je naposled zboru narodov predložila to resolucijo, ki je bila enoglasno sprejeta: »I. Zborovanje priporoča razširjenje razsodiščnega postopanja potom posebnih ali splošnih pogodb med državami, bodisi da so članice Društva narodov, bodisi da niso, in sicer v to svrho, da se med državami pojači medsebojno zaupanje, ki je za uspeh razorožitvene konference neizogibno potrebno. 2. Zborovanje prosi svet Društva narodov, da vpliva na pripravljalno razorožitveno komisijo, naj pospeši pripravljalna dela, da bo svet Društva narodov čim najprej mogel sklicati konferenco za omejitev in zmanjšanje oboroženja.«

Velevažna zadeva.

Da je zadeva, za katero gre, velevažna, ni treba posebej povdarjati. Kakšno zlo je vojna, to je izkusilo človeštvo v času od leta 1914 do leta 1918 in to še sedaj čuti ter še bo dolgo čutilo na težkih nasledkih svetovne vojne. Zato dandanes menda ni državnika, ki bi ne delal za mir, marveč za vojno,

In vendar je še tak državnik in to je Mussolini. Mesca maja letošnjega leta je Mussolini imel govor, v katerem je opomnil Italijane, naj pomnožijo število porodov. »Ako hoče Italija«, tako je rekel Mussolini, »kaj veljati na svetu, mora v drugo polovico tega stoletja stopiti s prebivalstvom nič manj ko 60 milijonov ljudi. Mi moramo biti v takem položaju, da moremo vsak hip mobilizirati vsaj 5 milijonov ljudi ter da razpolagamo s potrebnim vojnim orodjem za to, da vodimo še večjo vojno.« Mussolini pričakuje tako vojno v dobi med l. 1935 in 1940 ter za tako »še večjo« vojno svoje Italijane pripravlja. Dokler komandira še kje na svetu, zlasti v Evropi tak diktator, kakoršen je Mussolini, je vsak napor Društva narodov za ohranitev miru in vsak sklep tega društva zoper napadalno vojno in za omejitev oboroženosti zaman. Čim prej izginejo ljudje kakor Mussolini s političnega ospredja, tem bolje za stanje miru v Evropi. Ti ljudje s svojim brezobzirnim gaženjem vsake pravice, z nasilnim zatiranjem drugih narodnosti in z neprestanim vojnim hujskanjem rušijo medsebojno zaupanje med državami. Brez tega zaupanja pa ni upati na uspeh razorožitvene konference, tako je izjavilo v navedenem sklepu Društvo narodov, in mi dostaljamo: brez tega zaupanja tudi ni upati na onemogočitev vsake vojne.

Dočim Mussolini povdarja potrebo pomnožiti število italijanskih vojakov, da jih bo najmanj 5 milijonov, ter vsled tega tudi povečati število in kakovost italijanskega orožja in vojnega orodja, priporoča Društvo narodov omejitev in zmanjšanje oboroženosti. Kako primerno in potrebno je to priporočilo, dokazuje dejstvo, da države danes izdajajo za oboroženje več kakor 15 milijard zlatih mark, od kojih pride na Evropo več kot 9 milijard zlatih mark. Kakor je izračunila gospodarska komisija Društva narodov, je to prilično tista svota, ki se je za oboroževanje porabila leta 1913, torej v času, ko so vojne priprave bile na višini. Če torej tudi ne bi bilo bridkih izkušenj svetovne vojne, bi že sama gospodarska kriza, na kateri trpijo vse evropske države, bila dovolj velik razlog, da se vprašanje o omejitvi in zmanjšanju oboroženosti v poedinih državah čim prej reši v korist držav in v blagor človeštva, ki je željno miru.

»Kmetski list« sramoti slovenskega kmeta.

»Kmetskemu listu« se prav dobro pozna Radičeva hrvatska vzgoja. Poslušen in dovzeten njegov učenec je. Navzel se je njegovih manir. Najznačilnejša poteza Radiča kot politika je hujskanje in zabavljanje. Zabavljanje proti pokvarjeni gospodi je prva in glavna točka njegovega programa.

Pokvarjene gospode mu ni dovolj.

»Kmetski list« bi se izneveril Radičevemu seljačkemu programu, ako bi pozabil na njegovo poglavitno točko: na zabavljanje in psovanje. Zabavljanje proti pokvarjeni gospodi je v »Kmetskem listu« na dnevnem redu. Kaj bi nepokvarjeni Albin Prepeluh, nepokvarjeni Ivan Pucelj in drugi nepokvarjeni bratci v Radiču počeli brez tega?

»Kmetskemu listu« pa ni dovolj zabavljanje proti pokvarjeni gospodi. Po zgledu svojega velikega vzornika Radiča, ki Slovence kaj rad psuje s »kranjskimi magarci« in ki našemu ljudstvu očita, da je skrivljenih hrbtov in suženjskega duha, se ta list, ki se imenuje glasilo Slovenske kmetske stranke, s psovkami zaganja proti samemu kmetskemu ljudstvu.

Pogrdne besede proti slovenskemu kmetu.

V svoji številki od dne 28. septembra t. l. piše ta list doslovno takole: »Večina slovenskih kmetov, ki je volila SLS, se seveda za politične skoke dr. Korošca ne bo zmenila. Tem nesrečnežem je vseeno, ali hodi dr. Korošec svojo pot, ali se veže z Bogom ali pa z vragom. Za nje je glavno, da jih na onem svetu ne bo »hudič« na ražnju cvrl. To pa se da preprečiti le, če glasujejo pri vsakih volitvah za SLS. S tem glasovanjem so jim odpuščeni vsi grehi. Čudno, zakaj ti ljudje potem še hodijo k spovedi.«

In na drugem mestu v isti številki piše: »Dober znak pa je, da je vendarle še 15.000 kmetov v Sloveniji (ki so oddali pri volitvah svoje glasove za takozvano kmetsko stranko), ki znajo brati in misliti. Naloga teh je, da nauče brati in misliti tudi svoje zaslepljene tovariše.«

Sramotenje Cerkve in kmeta.

Iz besed »Kmetskega lista«, ki smo jih doslovno navedli, gleda vse globoko preziranje slovenskega kmeta od strani samostojnih kmetijcev, sedanjih Radičevcev. To preziranje nas ne sme začuditi, saj so kolovodje kmetijske stranke po svojem mišljenju liberalci ali socialni demokratje, v teh dveh strankah pa je oholo preziranje kmeta udomačeno. Za gospode okoli »Kmetskega lista« je slovenski kmet tako zarukan in zabit in takšen moralni slabič, da vse njegovo življenje, zasebno in javno, vse njegovo delovanje in nehanje prevladuje strah pred vragom: »Samo da me na onem svetu ne bo hudič na ražnju cvrl«: to je po »Kmetskem listu« njegovo poglavitno geslo. Temu cvrenju na ražnju ne more drugače uiti, kakor da pri volitvah glasuje za SLS.

Štefan Lazar:

TITANA.

Roman.

Iz madžarščine prevedel Fr. Kolenc.

I.

Oči, ki so ličile mandeljnu, je uprl v opazovalno cev in je z mrko pozornostjo opazoval učinek. Oči so mu bile mrzle in nepremične ko kos ledu. Sedaj se je brezbrižno premaknil in je na kos papirja zabeležl neko formulo. Potem je odložil opazovalno cev in je srepo gledal pred se. Stal je za mizo, kakor kak kip.

— Mutsuhito Dsain, o čem razmišljate? — je vprašal Overton, drugi pomočnik. — Ali se vam ni posrečilo?

— Pač, — se je stresel Japonec. — Le na to sem mislil, kako vse cvete sedaj v moji domovini . . .

Nekak žalosten smehljaj mu je preletel brezkrvni, rumeni obraz, pogled se mu je utrnjeno izgubil v daljavi; iz tovarniških dimnikov se je po nebesnem oboku valil proti solnčnemu vzhodu umazan dim.

— V tem času mora biti tam zelo lepo, — je rekel Overton. — Toda Bog ve, mene tudi najlepša slika le za trenutek prevzame. Saj je vendar tako naravno, kar je lepo. Kaka znanstvena formula ali kaka resnična skrivnost me bolj zanima . . .

Mutsuhito Dsain je vzdihnil.

— Cvet je najčudovitejša formula in najveličastnejša kemična skrivnost, katero le oni reši, ki išče ključ rešitve v samem sebi. Jaz ljubim cvetlico. Cvet je skrivnost stvarstva. Ljubim naravo. Ker vem, da sem ključ narave jaz: misleči človek . . .

Overton se je dvignil. Eleganten posvetnjak je bil tudi v belem delavnem jopiču, ko se je počasi sprehajal po velikanski delavnici. Japonec je z mrzlim pogledom spremljal lepoličnega, širokoplečatega mladeniča; Overton je bil podoba popolnega ameriškega bogataša.

— In tudi narava ne izvrši nižjega dela, ko ustvari cvet, kakor mi, ko prikličemo iz dna preiskovalnih cevk neznano formulo . . .

— Seveda, — se je veselo smejal Overton, — saj tudi zemlja ni nič drugega ko velikanska preiskovalna cev, v kateri se odigrajo isti velikanski učinki, ki jih v pomanjšani obliki opazujem v opazovalni cevi . . .

— Tako je, — je uslužno prikimal Japonec. — Kako daleč ste prišli s poizkusi?

Overtonov obraz se je zmračil.

— Na začetku začetka sem še. Razteznost plinov . . . Neumna resnica. Ali se mi posreči uresničiti, da bi se plini v valoviti črti širili naprej. Tako, kakor jaz hočem . . .

— Nemogoče.

— Le ene misli je treba, vzplamtečega bliska in sem na pragu skrivnosti. Samo ene misli in čutim, da zrušim eno velikansko zakonitost sveta — življenja. Plini, ki se bodo dali voditi! Ko se nevidna plinska molekula ne bode mogla ločiti druga od druge, ker jih bo moja volja skupaj držala. Kaj rečete k temu, Mutsuhito Dsain?

Japonec se je nasmehnil.

— In zakaj hočete vkovati v verige plinska telesa? — je vprašal potem resno. — Naravi ni mogoče delati sile. Zakaj hočete zrušiti nauk o razteznosti plinov? Kak znanstven pomen ima to?

Pogledala sta se.

— Za človeško bodočnost delam — je z visokega odgovoril Overton.

— Jaz tudi.

— Toda tudi drugi smotri mi migljajo pred očmi . . .

Japonec se je naslonil na mizo.

— Vojska? — je vprašal tiho.

— To, — je prikimal Overton.

Mutsuhito Dsainovo oko je vzplamtelo. Punčica se je raztegnila, potem zopet skrčila in izraz je otopel, le samo na zbočenih ustih je zaigral neki fini, zaničljiv smehljaj.

— Vojska je mati bolesti in muk, mir pa . . .

—. . . priprava za drugo vojsko, — ga je prekinil Amerikanec. Zvezda Združenih držav se dviga in . . .

— Japonski se smeje bodočnost, — je mirno pripomnil Mutsuhito Dsain.

— Overton se je vznemiril, vendar pa se je premagoval.

— Kako mislite? — se je ozrl na tovariša.

Japonec se je nagnil nekoliko naprej in je na prsih prekrižal roke.

— Anglija je ostarela, toda svetovno gospodstvo ima še v rokah. Latinski narodi so nazadovali, slovanstvo se je izživelo, germanski militarizem je oslabel. Kdo je na vrsti? Amerika ali Japonska. Toda tudi ljudstvo Amerike spada k beli rasi in mešanica ljudstev v sebi nosi one razkrajajoče klike, ki bi semlele velike narode na pozorišču svetovne zgodovine . . .

— In Japonska?

— Mi smo še barbari; vi tako mislite. Da, mi smo še barbari, naša kultura pa je stara. Ne kultura, kakor je vaša. Naša kultura je vzklila iz slave in sijaja preteklih vekov in je rasla v deželi Vzhajajočega solnca, čisto in zvesto. Naša kultura je rasna kultura. Naša kultura ni zunanjost. Kar je na nas zunanjosti, smo jo prevzeli od bele rase . . .

Overton se je omalovaževalno smejal.

— Mi nismo postali kristjani, toda potrpežljivi, ponižni, brez velikih zahtev in požrtvovalni smo, — je nadaljeval Mutsuhito Dsain. — Japonec ves srečen umrje za plemenite ideale. V duši našega ljudstva še vedno tlijo one svete, strahotno velike sile, ki so v zapadnih narodih že izumrle. Japonec je ostal zvest svojim dediščinam, je pa z velikanskimi koraki sledil zapadni civilizaciji, na mnogih črtah jo je celo prehitel. Japonec je obenem konservativen in modern. Neomahljivi temelj naše moči, naše prihodnje oblasti je nravna moč in čistost duše . . .

— Amerika je dvignila svet! — je protestiral Overton. — Mr. Mutsuhito Dsain, naši stroji so glasniki svetovne oblasti dela!

Japonec je s priznanjem prikimal.

— Da. Amerika je delala čuda. Samo da je postala tu človeška duša stroj, med tem ko je pri nas človek duša stroja . . .

Overton se je trpko smejal.

— Čudim se, da imate tako mnenje o narodu, katerega zakladi so podlaga vaše izobrazbe! — je potem pripomnil razdraženo.

Za »Kmetski list« slovenski kmetski narod ni narod poštenjakov in korenjakov, marveč narod plašljivcev in slabičev, katoliška Cerkev pa je velika strašilnica, ki plaši svoje uboge vernike s hudičem in s cvrenjem na ražnju na onem svetu. Še več! Cerkev mu je velika barantavka z grehi. »Ti daj SLS svoj glas pri volitvah, jaz ti pa odpuščam grehe«: takšna je po besedah samostojno-kmetijskega glasila katoliška Cerkev.

»Kmetski list« je s tem pisanjem zopet dokazal, da je do zadnje niti svojega bistva prešinjen z lažnjivim svobodomiselstvom in s strupenim nasprotstvom proti katoliški Cerkvi. Ljudje, ki se upajo Cerkev tako sramotiti in grditi, niso katoličani, tudi kristjani ne.

Kolovodje radičevizma med Slovenci naj bodo prepričani, da bodo to sramotenje slovenskega kmetskega ljudstva in katoliške Cerkve pri prihodnjih volitvah drago plačali. Ne vemo, ali jih bo na onem svetu hudič na ražnju cvrl, in tega jim tudi ne želimo. Ne bo pa izostala kazen za njihovo predrzno zaničevanje slovenskega kmetskega ljudstva in katoliške Cerkve. Ta kazen bo v tem, da jih bodo volitve kakor na ražnju scvrle, da jih ne bo ostalo — nič več!

Volitve v trgovsko in obrtno zbornico.

Za dan 30. oktobra t. l. so razpisane volitve v trgovsko in obrtno zbornico v Ljubljani. To je stanovska zbornica za trgovce, obrtnike in tovarnarje. Do zdaj so mislili naši politični nasprotniki, da je ta zbornica kraj, kjer smejo le oni govoriti. Na prave zastopnike trgovcev in obrtnikov pa se niso ozirali. Temu je bilo krivo posebno to, ker so trgovci in obrtniki preveč zaupali demokratom in jim pustili, da so delali, kar so hoteli.

Kmet priznava, da mu je obrtnik in trgovec potreben. Obrtnik in trgovec pa tudi ve, da je njegovo blagostanje odvisno od tega, v kakšnem razmerju je s kmetom. Večinoma so obrtniki in trgovci toliko uvidevni, da se res smatrajo in tudi postopajo kot prijatelji kmeta in gledajo na to, da ga ne odirajo in ne goljufajo. Zato vlada na splošno v tem oziru mir med temi stanovi. Napačnega mnenja pa so oni obrtniki in trgovci, ki mislijo, da jim je na prosto dano izkoriščati kmeta. Kjer se to godi, tam si kmetje znajo kmalu pomagati. Najbolje pa je, da tega nikjer ne bi bilo treba.

Kakor v gospodarskem oziru, tako pa hoče naš kmet, da med temi stanovi vlada tudi političen mir in soglasje. Saj tudi obrtnik in trgovec ima iste težave in iste skrbi v političnem oziru kot kmet in zato je potrebno, da se obrtniki in trgovci pridružijo kmetskemu političnemu stališču.

SLS noče stanovskega boja kmeta zoper druge stanove, kakor to dela radičevska in socijalistična stranka, ampak hoče medsebojno razumevanje in mirno soživljenje vseh stanov, ki so drug drugemu potrebni. Zato združuje SLS v svojem krogu največ kmetov in zastopnikov drugih stanov, posebno obrtnikov. Kljub temu pa moramo reči, da so pa nekateri trgovci in obrtniki, ki iz nam neznanih vzrokov niso še pristopili v naš krog in se družijo s tistimi, ki so nasprotniki našega kmeta in našega naroda sploh. Tem trgovcem in obrtnikom priporočamo danes: Čas je tu, da tudi vi obrnete hrbet SDS stranki, ki je največ škodovala tudi vašim gospodarskim interesom! SDS je gospodarska pijavka Slovenije in je svoje požrešno žrelo nastavila tudi na trgovce in obrtnike. Vi imate zdaj moč, da to pijavko odstavite, da vam ne bo pila še dalje gospodarske moči! Zdaj je čas, da se pokažete tudi vi, da soglašate z večino svojega naroda, da ste tudi vi vsi v krogu SLS. Ako se ne doseže preje sporazum za miren nastop, tedaj bodo volitve in tedaj bo ura, v kateri se odločite za pravo in to je za kandidatno listo SLS. Do tedaj pa se pobrigajte, ali ste v volilnem imeniku, ker čas za popravilo traja le samo do 8. oktobra!

Da bomo nasprotnike poznali.

»Ljudje ne smejo biti preveč pametni.«

Naši demokrati sedaj vpijejo, češ, da se šole krčijo, ko ima naše ljudstvo itak premalo izobrazbe. Pravijo, da to delamo mi, ker hočemo doseči, da ljudje ne bodo preveč pametni! Naši ljudje so pa že toliko pametni, da vedo, kje in kake šole so potrebne! Tako so demokrati napravili v okolici Ljubljane okrog 30 takih razredov, kjer je bilo po 5 učencev, samo da so svoje ljudi, Sokole in orjunaše, imeli blizu Ljubljane. Res smo napravili, da so se te šole ukinile in razredi združili, učitelji pa poslali tje, kjer je bilo kaj dela. Enako so hoteli potem tudi pri nas vse polno novih razredov vpeljati. Tudi v tem oziru se jim ni posrečilo. Dejstvo je tudi, da vedno več ljudi študira, vse hoče le v pisarne, za ostale stanove pa primanjkuje delovnih moči. Najbolj potrebna je gotovo srednja šola — gimnazija, iz katere pridejo potem duhovniki, zdravniki, sodniki, profesorji itd. Toda ravno nad te šole so se demokrati spravili, to pa posebno zavoljo tega, ker v te latinske šole pošilja kmet svoje sinove. Ko so sedaj hoteli ukiniti mariborsko gimnazijo na podlagi poročil, ki sta jih svojčas predlagala demokratska zaupnika na velikem županstvu, smo dvignili svoj protest v Beogradu, demokratski poslanec Pivko pa je protestiral v Mariboru, kjer ga nihče ni poslušal, ki ima moč, kaj izpremeniti. Oblastni odbor pa je sklenil, da za letos vzdržuje V. razred, ako bi se istinito ukinil, kar pa se ne bo zgodilo. Tako mi delamo za šolstvo. Ljudje so dosti pametni, da bodo demokrate in njihovo klevetanje spoznali.

Dve fronti.

Demokrati pišejo, da sta sedaj v političnem življenju dve fronti. Na eni fronti so demokrati pa radičevci, pa ne vemo še kdo vse; na drugi strani pa radikali. Do zdaj smo mi Slovenci pod zastavo SLS tvorili tretjo fronto, zoper katero so vodili demokrati tako svoje zaveznice kot tudi radikale. Zdaj pa se je tretja fronta združila z drugo, radikalno fronto v skupen nastop proti demokratsko-radičevski fronti. Res, zdaj sta dve fronti, zato je demokrate strah in vpijejo, kak zločin smo storili, ko smo šli z radikali v vlado zoper njihovo fronto. Le naprej, do končne zmage!

»Še 100.000 kmetov je . . .«

tako vzdihuje Prepeluh, da je še tako velika množica kmetov, ki ni volila radičevcev v Sloveniji. In dalje pravi, da teh 100.000 kmetov ne zna brati in ne zna misliti. Lep poklon »kmetskega voditelja« slovenskim kmetom, ki so po svoji izobrazbi daleč poznani. Po mnenju radičevcev pa niso niti pismeni. Drugič bodo morali še Kranjci tako voliti kot smo mi Štajerci, da ne bo nobenega radičevca več, potem bomo dovolj — pismeni!

Ko pomagamo — nas psujejo!

Naš minister dr. Gosar je predlagal nujno odpomoč vsem onim, k so trpeli radi raznih ujm, in ministrski svet je sklenil na njegov predlog, da se bo ta pomoč tudi res nudila. Pravilno pa je, da se ne bode delilo denarja, ker se pri tem navadno ne postopa čisto pravilno, ampak da se bo dala ljudem prilika, da bodo dobro zaslužili, da pa se jim davčno breme olajša. Tam, kjer so nastopale povodnji, se bodo hudourniki in potoki zagradili. S tem bodo ljudje zaslužili in se bo povodenj v bodoče preprečila. In drugod, kjer nastopa suša, se bodo izpeljavali kanali od rek in potokov, se bodo gradili veliki vodovodi. Če damo danes samo denar, pa naj bode vsako leto povodenj ali suša, bomo vsako leto dajali denar in bomo vsi vedno večji reveži. Za to naše delo pa nas nasprotniki psujejo, češ, da ljudem ne pomagamo. Bolje je, če človeku pomagaš sezidati hišo, kot pa ga vzameš samo en večer pod streho!

Nasprotniki tudi sedaj delujejo.

Mnogi naši mislijo, da je zdaj po volitvah političen — mir. Res ni tako burnih shodov, ali na tihem se vendar veliko dela. Kot svojo najvažnejšo nalogo so si nasprotniki zastavili to, da razširijo svoje časopisje. V tem oziru so bili nasprotniki bolj delavni kot mi! Pa za naprej tudi to ne sme biti! Tudi naši ljudje bodo gledali na to, da se naše časopisje do skrajnosti razširi, nasprotno pa da — sploh izgine!

Mariborski okrajni zastop za gospodarski napredek okraja.

Mirno lahko zapišemo trditev, da mariborski okrajni zastop, kar se tiče delavnosti, prednjači vsem okrajnim zastopom na Štajerskem. To dokazuje delovni načrt, katerega si je začrtal na svoji seji dne 26. septembra. Najprvo je zboroval ožji odbor okrajnega odbora, a nato celotni (plenum) sosvet pod spretnim vodstvom načelnika-gerenta g. dr. Andreja Veble.

Glavna točka razprav odbora in plenuma je bila: bodoči okrajni proračun. Pri tem se je oziralo na dve glavni potrebi okraja. In to sta: zboljšanje obstoječih ter zgradba novih cest. Stare ceste se sedaj temeljito popravljajo, povsod se kopljejo obcestni jarki in letos se navozi toliko prodca na slabejše ceste, da bode stanje cest takoj boljše. Cestarjem se je letos zboljšala plača, a zahteva se od njih brezpogojno, da so neprestano na cesti in vršijo svoje delo zares vzorno.

Za bodoče leto so predvidena sledeča nujna potrebna dela: nadaljevanje ceste pri Sv. Petru, iz Bresternice do Sv. Križa, preložitev Rajzmanovega klanca pri Jarenini, sprememba občinske ceste iz Dogoš v Rogozo v okrajno cesto ter prevzetje občinske ceste pod Pohorjem iz Limbuša preko Peker, Radvanja in Razvanja do Hoč. Pri teh delih morajo prizadete občine prispevati eno tretjino, a ostalo okrajni zastop. Občina Gornji Jakobski dol je zaprosila, da bi prevzel okraj oni del ceste v smeri proti Poličkí vasi, katerega je dala občina z ljudskim delom tlakati in nasuti s prodcem.

Okrajni zastop je sklenil, da bo tudi v bodoče s polno paro deloval na to, da se dvigne naša živinoreja. Osobito skrb za dobre plemenjake-bike in merjasce bo vodila naš okrajni zastop pri sestavljanju novega proračuna. Pri nakupu bikov dobijo posestniki eno tretjino nakupne cene povrnjene od okrajnega zastopa. Šest občin, oziroma živinorejcev pa dobi kot nagrado za vzorno oskrbovanje po enega bika brezplačno. Te bike bo nakupila te dni komisija, ki je poslana od okrajnega zastopa in oblasti v Avstrijo. Tudi za konjerejo in druge gospodarske panoge žrtvuje okrajni zastop lepe svote. Predvidene so tudi podpore za tečaje in za mlade ljudi, ki se posvetijo kmetijstvu in njega pravi napredek.

Pridne viničarje, ki že več kot 25 let služijo pri enem in istem gospodarju, bo okrajni zastop letošnjo jesen posebej nagradil. Okoli 50 viničarjev in poslov je že zaprosilo za te nagrade.

Okrajni zastop je postal v zadnjem času tudi dedič po stari Avstriji. V občini Gradišče pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu je imel okraj Arvež veliko posestvo, določeno za vzorni pašnik. Po mirovni pogodbi in novi meji na severu je veliki del tega posestva pripadel naši državi. Lastninska pravica tega posestva preide na naš okrajni zastop. Posestvo meri 343 ha, po večini so to sečni gozdovi, njive in travniki. Posestvo predstavlja lepo vrednost. Tu se bo dal napraviti vzoren planinski pašnik in vzrejališče za plemenske bike. Okrajni zastop je že prevzel upravo tega posestva. Izreklo se je priznanje g. Gradišniku, posestniku pri Sv. Duhu, ki je opozoril naše oblasti na to posestvo in je

---

Na Mutsuhito Dsainovem obrazu je zaigral oni značilni Budha-smeh.

— Hvaležen sem g. profesorju Brinkley, katerega bistroumnost je v nove smeri naravnala mojega blodečega duha, — se je priklonil. — In po osebi g. profesorja Brinlkey sem hvaležen tudi Ameriki: imel bi jo za svojo drugo domovino, ako ne bi bil Japonec . . .

Overton je zbočil levo obrv in je tako gledal tovariša. Leta sem sta delala skupaj v delavnici profesorja Brinkley in sta bila oba najznamenitejša asistenta na univerzi v San Francisku: »bela bistroumnost« in »rumena bistroumnost« kakor ju je imenoval profesor Brinkley, nista mogla postati prijatelja, ker sta v resnici drug drugega omalovaževala, dasi sta spoštovala in često občudovala velikansko duhovitost drug druga. Eden kemik, drugi fizik. Ponos znanstva. Veliki duhovi se razumejo, toda sovražijo se. Razen tega je eden bel, drugi rumen. Tudi sedaj se gledata, kakor napeto opazujeta medsebojne gibe zmagovita Amerika in prodirajoča Japonska . . .

— Vi Japonci ste zelo uslužni — se je zaničljivo smejal Overton.

— Uslužnost je za vsakega obvezna.

— Razen tega tudi zelo pridni.

— Da, Japonec je kakor kak velik ulj. Leto za letom izpusti roje in vračajoča se mladina prinaša svoj dar v deželo črešenj: nasrkano kulturo . . .

— In v resnici mislite, da Amerika zaostane v svetovnem boju obeh plemen?

Zavesa na vratih sosedne sobe se je zganila in prikazal se je smehljajoči se obraz profesorja Brinkley.

— Zopet politizirata? — je vstopil prijateljsko. — Znanstveniku pripada preiskovalna cevka, pravniku zakonik, diplomatu pa očitki zgodovine. Gospoda, kaj je novega?

Overton je skomizgnil z ramo.

— Končal sem, — je spoštljivo rekel mali Japonec.

Profesor Brinkley se je nagnil nad goste vrste formul in jih je pregledal. Na razumnem obrazu se je odražalo veliko iznenadenje. Nervozno je gladil dolgo, sivo brado, potem pa je odložil svinčnik.

— Živijo, sinko . . . Vi bodete vršili še velika dela! — je z velikim veseljem stresel Mutsuhito Dsainovo roko. — Prav! Prihodnji teden priredim zabavni večer. Čas je, da hčer vpeljem v družbo. Gospoda, upam, da bom imel čast . . .

II.

Imenitni vozovi in avtomobili so drveli proti palači. Gostje so se že zbirali. Pred vrata je topotal tudi Mutsuhito Dsainov enovprežni voz. Mladi japonski fizik je prevzet stopil v vežo s palmastimi zavesami in se je skromno podal med dvema vrstama priklanjajočega se služabništva v nadstropje, odkoder je mehko in fino prihajal skozi preprogasta vrata ženski smeh.

— Mr. Mutsuhito Dsain! — je javil vratar.

Sto oči se je zapičilo v njega . . . Zmedeno in negotovo je stal v žarki svetlobi luči. Snežnobele roke se bliščijo, dragi kamni iskrijo nalik pomanjšanim zvezdam, salonska obleka, uniforma, ljudje, ki jih ni nikdar videl, obrazi, ki niso taki ko njegov . . . Skromno in ponižno se je priklanjal na desno in levo; mučil se je kakor rumeni žužek na vodni gladini rdečecvetličnega potoka . . .

— Mutsuhito! — mu je prišel profesor nasproti s prijazno preprostostjo. — Ravno o vas sem govoril družbi. No, pridite, da vas predstavim . . .

In je peljal s seboj rumenega možička, da ga predstavi krasoticam gornjih desettisočev. Tu blešči ognjeno, črno oko, tam se ozira na njega hrepeneče, plavo oko in on mora stati tam v ognju radovednih, vprašujočih oči, ki izražajo priznanje ali omalovaževanje. Iz fino oblikanih ust se prikrade izzivajoč smehljaj, tihe pripombe zazvenijo za njim, ko pod vodo se potapljajoči glas zvona. Koliko ljudi! Vsak je drugačen in vsi enaki. Gibi so pretehtani in vljudni, smeh je tudi enak, morda je ista tudi bol, ki jo zakriva maska smeha . . . O, koliko bolje je v laboratoriju, kjer so mu retorte, soli in podstavki sami dobri prijatelji. Kjer lahko mirno in skrbno dela poizkuse in se mu ni treba priklanjati pred muhastimi krasoticami, neumnimi diplomati in brezdušnimi bankirji . . .

Zagledal je Overtona. Pod vznožjem odra je stal in zabaval krasno damo. Ljubo mu je bilo, da vidi razen profesorja Brinkley še enega znanca. Profesor ga je sedaj prijel za roko in ga peljal proti odru.

— No, hodite, dragi prijatelj, da vas predstavim svoji hčerki . . . Alice!

Dekle se je pozorno ozrlo v očeta.

— Predstavim ti Mr. Mutsuhito Dsaina, dragega mi učenca in sotrudnika . . . On je moja desna roka!

Dekle je za trenutek iznenadeno pogledalo rumenega možička, potem pa se je ljubko priklonila in mu podala roko . . .

— Drago mi je, da vas lahko spoznam. Oče je govoril o vas mnogo lepega . . .

Mutsuhito Dsain se je priklonil, pozdravil je tudi Overtona, toda niti besedice ni spravil na usta; nekako začaran je nemo zrl v očarljive dekletove oči. Kaka zvezda! Kaka črna zvezda! Globlja od neskončnosti, v kateri odpove celo žarek teleskopa . . . Profesor Brinkley se je nekaj časa radoval učenčevi zmedenosti, potem pa ga je ljubeznivo objel, tako se je smejal hčeri v oči.

— Mutsuhito Dsain in Overton sta mi zelo blizu; rad bi, da bi ju imela za prijatelja. Zlasti ti priporočam Mr. Mutsuhito Dsaina, ker je otrok tujega naroda in mu bo pozornost dvakrat ljuba . . .

Ljubki, stari znanstvenik je odhitel, da sprejme došle goste. Iz ozadja se je prikazala sivolasa starka in se je postavila k Alici kot gardedama.

Tetka Bettsy — se je smejala Alice in je predstavila gospoda.

Tetka je prijazno pogledovala malega Japonca.

— Gospod Brinkley vas je z izredno pohvalo poveličeval — se je smejala na njega skozi kukalo. — Kako dolgo ste že v Ameriki?

— Šest let — je rekel Mutsuhito Dsain z neoporečno vljudnostjo in je vzdihujoč ponovil: — Šest let že . . .

Zdelo se mu je, da je našel v ljubi tetki oporo.

— Ali od tistega časa niste bili v domovini?

— Pač. Pred dvema letoma. Ko mi je mati umrla.

— Uboga Alice je tudi sirota — je kimala starka. — Zgodaj je osirotela, jaz sem jo vzgajala . . .

(Dalje prihodnjič.)